

CHA

ΟΔΟΠΟΡΙΚΟΝ,

23

Η

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΙΝΩΝ ΤΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

3018

3352

ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ.

ΥΠΟ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΧΑΡΙΔΑΟΥ.

*Εκδοται Βιβλιοπωλείου
Απ. Τυπ. 3' Εδου. Εξελ. 1/2
Ι. Ν. Μωδοραου*

ΕΝ ΕΡΜΟΥΠΟΛΕΙ.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΟΣ
ΦΩΦ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΜΕΛΙΣΤΑΓΟΥΣ.

(ΟΔΟΣ ΑΓΟΡΑΣ)

1843.

« Διὰ τὴν πραγμκτευθῆτις προσηκάντως περὶ τῶν σεβαστῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, δὲν με λανθάνει, ὅτι ἀπαιτοῦνται ἢ γνώσεις εἰδικαὶ, ἢ κάλαμος ἐπιτήδειος καὶ ἄλλα βοηθήματα οὐκ ὀλίγα. Τὰ δὲ ἐν τῇ παρούσῃ συντόμῳ ἐκθέσει ἀναφερόμενα ἐγράφησαν ἐπιτοπίως κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις τῆς φαντασίας μου ἀτάκτως καὶ ὅπως ἔτυχεν, ἐπὶ μόνῳ σκοπῷ τὴν χρησιμεύσῃ πρὸς ἀνάμνησιν εἰς ἡλικίαν ὀριμωτέραν, καὶ ὡς τοιαῦτα πρκαλεῖται τὴν κρίσιν αὐτὰ ὁ εὐμενῆς ἀναγνώστης. »

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΕΤΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΚΟΝΙΑΝ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΤΕΤΟΣ

(1875)

1875

ΟΔΟΠΟΡΙΚΟΝ,

ἢ

Σύντομος Περιγραφή τινων τῶν
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΝΕΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΡΧΛΙΟΤΗΤΩΝ.

Τὴν 20 Ἀπριλίου, 1843.

Ἐνῶ ὁ ἥλιος φλογώδης ανέκυπτεν ἐπὶ τοῦ ἀνεφέλου ὀρίζοντος, τὸ ἀτμόπλοιον διέσχιζε τὰ κύματα τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου μεταξὺ Αἰγίνης καὶ Ἀττικῆς. Ὅπισθεν ἡμῶν πρὸς τὰ δεξιὰ ἀφήσαμεν τὸ Σούνιον, καὶ εἰς τὰ πρόσω ἴδομεν ἀριστερόθεν τὴν Σαλαμίνα καὶ τὸ παρ' αὐτῇ στενόν, ὅπου ἐκυβεύθη ποτὲ ἡ τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερία καὶ ἐδοξάσθη ὁ Θεμιστοκλῆς! Ἴδου φαίνεται μακρόθεν ἀμυδρῶς πως καὶ ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τὰ νέα ἀνάκτορα λευκάζοντα ἐν μέσῳ ὁμίχλης. Οἱ τρεῖς δὲ λιμένες τῆς Ἀττικῆς κατὰ σειράν, ὁ Φαληρεὺς, ἡ Μουνυχία καὶ ὁ Πειραιεύς. Οὔτε τῶν Ἀθηναίων τὰ νεώρια, οὔτε τῆς Μουνυχίας Ἀρτέμιδος ὁ λαμπρὸς ναὸς ὑπάρχουσι πλέον. Χέρσος ἐναγκαλίζεται τοὺς δύο τούτους περιφανεῖς ποτε λιμένας. Δι' ἀναμνήσεις μόναι τῆς ἀρχαιότητος συγκινοῦσι τὴν καρδίαν· ἡ δ' ἐνεστῶσα ἀθλιότης ἀποσπᾷ τὰ δάκρυα.

Περὶ τὴν ἕκτην ὥραν τῆς πρωίας εἰσπλέομεν ἐντὸς τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς. Οὔτε ἡ λαμπρὰ ποτε καὶ ἐκτεταμένη τοῦ

Πειραιῶς πόλις, οὔτε τὰ πολυάριθμα ἐμπορικὰ καταστήματα, οὔτε ἡ πληθὺς τῶν νεῶν καὶ τῶν ναυτιλλομένων, οὔτε τὰ ὑπερήφανα τείχη ὑπάρχουσι πλέον. Εὐάριθμοι δὲ οἰκίαι περὶ τὴν προκυμαίαν, καὶ ἕτεροι εἰς τὸ ἐνδότερον κείμενοι σπυράδην καὶ ἄλλαι τινες οἰκοδομαὶ, μικρὸς ἀριθμὸς πλοίων καὶ βαθεῖα σιωπὴ καὶ ἐρημία· μόνος ὁ κρότος τῶν ἀμαξῶν ἀκούεται. Ἀποβάντες εἰς τὴν ξηρὰν, μισθοῦμεν ἄμαξαν καὶ διευθυνόμεθα πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Θεσείως. Ἡ καρδιά μου πάλλει, καὶ ὁ νοῦς μου εἶναι τεταραγμένος· ἀναμνήσεις συγκεχυμένοι, καὶ χαρὰ καὶ λύπη κυριεύουσι τὸ πνεῦμά μου.

Ἡ ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς Ἀθήνας ἄγουσα ὁδὸς εἶναι ἱκανῶς εὐρεῖα καὶ ὁμαλὴ, οὐχὶ ὅμως καὶ εὐθεῖα μέχρι τέλους. Ἡ ὁδὸς αὕτη δὲν ἐσχεδιάσθη ἐπὶ τῆς ἀρχαίας, ἀλλ' ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ μακροῦ τείχους ὡς ἐγγιστα. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁδοῦ παρατηροῦνται λείψανα τείχους ἐκ μεγάλων λίθων, ἴσως τοῦ Πειραιικοῦ τείχους, ἀνωτέρω δὲ φαίνονται ἄλλα λαμπρότερα ἐκ τετραγώνων λίθων, λείψανα, ὡς βεβαιούσι,

τῆς βορείου πλευρᾶς τῶν μακρῶν τειχῶν ἀριστερόθεν δὲ περὶ τὰ μέσα τῆς ὁδοῦ, τὴν θέσιν τοῦ Κεραμειοῦ. Ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ ἐκτείνονται πεδιάδες καλλιεργημέναι καὶ κατάφυτοι, μάλιστα δὲ ὑπὸ ἐλαιῶν. Δεξιόθεν δὲ εἰς ἀπόστασιν τινὰ φκίνεται ὁ τάφος τοῦ μεγάλου στρατηγοῦ Καραϊσκάκη, εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὁ ἦρωσ οὔτος ἔπεσε μαχόμενος.

Μετὰ τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας πορείαν εἰσήλθομεν εἰς Ἀθήνας. Ἡ εἴσοδος αὕτη δὲν εἶναι ἡ παλαιά· ἐκεῖνη ἔκειτο μεταξὺ τῆς Πνυκῆς καὶ τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου, ἡ δὲ σημερινὴ εἶναι βορειότερον αὐτῆς.

Τὴν νέαν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν διασχίζουσι σταυροειδῶς δύο ὁδοί, ἡ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἡ τοῦ Αἰόλου, ἀμφότεραι δὲ ἀρκούντως πλατεῖαι, εὐθεῖαι καὶ ὁμαλεῖ κατὰ τὸ μέλλον καὶ ἤττον. Νέαι οἰκοδομαὶ λαμπραὶ, λαμπρότεραι ἴσως τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς, κοσμοῦσι τὰς ὁδοὺς ταύτας· ἄνθρωποι δ' ἀργοὶ κατὰ μέγα μέρος ἴσως, ἀλλὰ κομψῶς ἐνδεδυμένοι, πληροῦσιν αὐτάς ἀκαταπαύστως.

Πανεπιστήμιον.

Περὶ τὴν 9 ὥραν π. μ. ἀπῆλθον κατὰ πρῶτον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἡχροάσθη τοῦ μαθήματος τῆς Θεολογίας παραδιδόμενου παρὰ τοῦ Κυρίου Κ. Κοντογόνη, ἀνδρὸς πολυμαθοῦς καὶ ἀξιολόγου καὶ παρὰ πάντων εὐνοουμένου διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ. Δὲν ἠτύχησα δὲ ν' ἀχροασθῶ καὶ τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας, καὶ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Κυρίου Μισαήλ

Ἀποστολίδου, ἐτοιμαζομένου τότε ν' ἀποδημήσῃ διὰ Ῥωσίαν. Μετὰ ταῦτα περιῆλθον τὸ κατάστημα. Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Πανεπιστημίου κειμένη ἐπὶ τῆς βορειοανατολικῆς πλευρᾶς τῆς νέας πόλεως, εἶναι λαμπρὰ καὶ στερᾶ ἀλλ' ἀτελῆς εἰσέτι. Αἱ αἴθουσαι τῶν πρῶτων καὶ τῶν Πρυτανεῶν συνιστῶσι τὸ κάτω πάτωμα· ἐπὶ δὲ τοῦ δευτέρου εἶναι τὸ ἀναγνωστήριον, ἡ Βιβλιοθήκη, περιέχουσα ὑπὲρ τοὺς 30,000· τόμους διαφόρων γλωσσῶν κάλλιστα διατεταγμένους κατ' εἶδος (α), καὶ ἡ ἀποθήκη τῶν φυσικῶν πειραμάτων. Τοῦ Ἀναγνωστηρίου ἡ αἴθουσα οὐδεμίαν ἔχουσα θυρίδα δέχεται τὸ φῶς διὰ τῆς ὀροφῆς, οὔσης ἀπάσης ἐκ ὑέλου ξεστοῦ, καὶ μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας ἀπεξεργασμένης. Ὁ ἔφορος, ὑποβιβλιοθηκᾶριος καὶ κλητὴρ τῆς βιβλιοθήκης εὐρίσκονται κατὰ προσδιωρισμένας ὥρας ἐντὸς τοῦ Ἀναγνωστηρίου, καὶ ὁ βουλόμενος δύναται προσελθὼν, νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ ὅ,τι ἐπιθυμῇ βιβλίον, νὰ μελετήσῃ καὶ λάβῃ σημειώσεις ἐντὸς αὐτοῦ.

(α) Μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκονται αἱ καλλίτεραι καὶ σπανιότεραι ἐκδόσεις τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων, καὶ πλείστα τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, ἐν οἷς ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ σπάνια καὶ πολύτιμα βιβλία. Χάρις δ' εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὰς προσπάθειας τοῦ ἐφόρου Κυρίου Τυπάλδου, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ φιλόπατρι καὶ τὴν μεγαλοδωρίαν πολλῶν ὁμογενῶν καὶ μάλιστα ἀλλοδαπῶν σοφῶν, τὸ πολυτιμώτατον τοῦτο καὶ ἀναγκαιότατον κατάστημα θέλει, σὺν Θεῷ, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον προοδεύσει διὰ τῆς ἰδιαίτης προνοίας καὶ πατρικῆς φροντίδος τοῦ φιλομούσου καὶ εὐεργετικωτάτου ἡμῶν Ἀνακτος.

Τυπογραφεῖον ἢ Λιθογραφία.

Διὰ συνδρομῆς τοῦ φιλογενοῦς Κ. Δημίου, μηχανικοῦ Ἑλληνοῦ, ἐπεσκέφθη τὴν Β. Τυπογραφίαν, κατάστημα νεοδμητον, ἀρκετὰ λαμπρὸν καὶ εὐρύχωρον· θαυμασία μηχανὴ ὑπάρχει ἐν αὐτῷ, τὸ μέγχα ἀποκίνητον πιεστήριον, τὸ ὁποῖον δι' οἰκονομίας λόγους κινεῖ νῦν οὐχὶ ἀτμός, ἀλλὰ τέσσαρες ἐργάται. Παιδίον θέτει τὰ τυπωτέα φύλλα εἰς τὴν κατάλληλον θέσιν, ἢ δὲ μηχανὴ ἐκτελεῖ μόνη τὰ λοιπὰ, δηλ. μελανώνει τοὺς χαρακτῆρας, πιέζει, τυπώνει ἐκατέρωθεν τὸ φύλλον ἢ ρίπτει ἐξω ἐκτετυπωμένον αὐτό. Θυμάζει τις τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς μηχανῆς ταύτης καὶ γελᾷ διὰ τὸν ἀστεῖον τρόπον, δι' οὗ ἐκτελεῖ τὰ χρέη αὐτῆς. Ἐντὸς τοῦ ἰδίου οἰκοδομήματος εἶναι καὶ τὸ κατάστημα τῆς Λιθογραφίας, τέχνης πρό τινων ἐτῶν ἐφευρεθείσης ἐν Μονάχῳ ὑπό τινος ἀπλοῦ μηχανικοῦ. Διὰ ταύτης ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον ἐκτυποῦνται γράμματα καὶ εἰκόνες. Διὰ τινος ἐπὶ τούτῳ κατεσκευασμένης μελάνης γράφεται τὸ τυπωτέον ἐπὶ τινος φύλλου χάρτου, πλᾶξ δ' ἐπιτιθεμένη καὶ πιεζομένη ἐπὶ τοῦ χάρτου ἀναλαμβάνει ἀκριβῶς τὰ γεγραμμένα, αὕτη τίθεται ἔπειτα ἐν τῷ πιεστηρίῳ, τὸ ὁποῖον ἀναγκάζει αὐτὴν νὰ μεταδώσῃ εἰς πλῆθος φύλλων, ὅσα παρὰ τοῦ εἰρημένου χαρτίου ἔλαβε· μελανωτῆρ δὲ κυλινδροειδῆς διερχόμενος ἐπ' αὐτῆς, χρίει τοὺς χαρακτῆρας χωρὶς νὰ ῥυπώσῃ ἄλλο μέρος αὐτῆς. Τὸ μυστήριον τῆς τέχνης ταύτης συνίσταται εἰς τὴν ἰ-

διότητα τῆς πλακὸς τοῦ νὰ δέχεται τοὺς χαρακτῆρας, νὰ μεταδίδῃ αὐτοὺς, καὶ, ὅταν διέρχεται ὁ μελανωτῆρ, νὰ μὴ δέχεται ἄλλην πλὴν τῆς ἐπὶ τῶν χαρακτῆρων μελάνης.

Νομισματοκοπεῖον.

Ἀπέναντι τῶν προσωρινῶν ἀνακτόρων ᾠκοδομήθη τὸ Νομισματοκοπεῖον, οἰκοδομητὸν ἀκομφοῦς μὲν, ἀλλὰ στερεὰ καὶ ἰκανῶς εὐρύχωρος. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχει κατὰ τὸ ὑπερῶν καὶ τὸ κατάστημα τῆς Γραμματείας τῶν Οἰκονομικῶν. Ἡ πενία κρατεῖ εἰς ἀργίαν τὰς δι' ἐκτύπωσιν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου μηχανάς, μόναι δὲ αἱ τοῦ χαρτοσήμου καὶ τῶν χαλκῶν κερματίων διατελοῦσιν ἐνεργοί. Ὁ χαλκὸς διὰ νὰ κατασταθῇ πρόσφορος εἰς ἐκτύπωσιν νομισμάτων χρῆζει πολλῆς προπαρασκευῆς. Ἐντὸς καμίνου ἀναλύεται καὶ καθαρίζεται πρῶτον, χύνεται ἔπειτα ἐντὸς σιδηρῶν τύπων μεταβαλλόμενος εἰς ἐπιμήκη ἐλάσματα ἢ λωρία. Τὰ ἐλάσματα ταῦτα, διὰ νὰ γενῶσιν ἰσοπαχῆ, διέρχονται μεταξύ δύο χαλυβδίνων κυλινδρῶν, οὔτινες συγκροτοῦσιν ἐτέραν μηχανὴν ὑπὸ τεσσάρων ἵππων κινουμένην. Δι' ἄλλης δὲ μηχανῆς κόπτονται μετὰ ταῦτα εἰς τμήματα κυκλικὰ, καὶ διερχόμενα δι' ἐτέρας πάλιν ἀποκτῶσιν τὴν χαρακωτὴν, ἢ προνοειδῆ περιφέρειαν· καθαρίζονται, ἔπειτα λειαινόνται καὶ λαμπρύνονται, καὶ οὕτω προβιβάζονται εἰς τὴν ἐκτυποῦσαν μηχανὴν, ἥτις μεταβάλλει αὐτὰ εἰς τὰ ἐπιθυμητὰ νομίσματα. Τὰς μηχανάς ταύτας ἐβελτίωσαν, ὡς λέγουσι, καὶ ἐτέλειον

ποίησαν οἱ κινούμενες αὐτάς Ἕλληνες ἐργάται. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ τῶν καταχρήσεων ὁ χαλκὸς ἀπὸ τῆς μιᾶς μεταδίδεται εἰς τὴν ἄλλην μηχανὴν ζυγίζομενος ὑπὸ τινος ἐπιστάτου.

Ἡ πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ χαρτοσήμου μηχανὴ εἶναι οὐχ ἥττον περίεργος, μολὶς μέγεθος καὶ ὄγκον Εὐρωπαϊκοῦ πύλου ἔχουσα. Κάτωθεν αὐτῆς ὑπάχουσι δύο σφραγίδες, ἄνωθεν δ' ὁ κινῶν αὐτὴν μοχλός. Ὑπὸ τὰς σφραγίδας τίθενται τὰ φύλλα τοῦ χάρτου ἀνά ἓν, στρεφομένου δὲ τοῦ μοχλοῦ ἐκτυπούνται. Ἐργάτης κινεῖ τὸν μοχλόν, ἕτερος δὲ θέτει καὶ ἀφαιρεῖ τὰ φύλλα μετὰ μεγίστης ταχύτητος.

Ἡ μηχανὴ εἶναι πανταχόθεν ἀσφαλῶς περικεκλεισμένη· ἐντὸς δὲ ὑπάρχει μυστικὸς γνώμων σημειῶν ἐν σιωπῇ τὰ ἐκτυπούμενα φύλλα, ὥστε εἶν' ἀδύνατον νὰ καταχρασθῶσιν οἱ ἐργάται ἢ ἄλλος τις. Ὁ κεντρικὸς ταμίης καὶ ὁ τοῦ Νομισματοκοπέου Διευθυντῆς κρατοῦσι τὰς κλεῖς αὐτῆς. Μετὰ δὲ τὴν ἐκτύπωσιν ἰκανῆς ποσότητος φύλλων (100,000,) ἀνοίγουσιν αὐτὴν καὶ παραλαμβάνουσι τὰ τυπωθέντα κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ γνώμονος. Ἐπιλασσάνη ἡ μηχανὴ αὕτη ἐψευδομαρτύρει συνεχῶς, ὡς βεβαιουσι πολλοί.

Περίπατος καὶ Θέατρον.

Ὁ κοινότερος καὶ πλέον τῶν ἄλλων συχναζόμενος τῶν Ἀθηνῶν περίπατος εἶναι ἡ λεγομένη τῶν Πατησίων ὁδός, ὁμαλὴ καὶ εὐθεῖα, συνέχεια δὲ τῆς τοῦ Αἰόλου.

Τὸ δὲ Θέατρον εἶναι ἀρκούντως κομψόν,

ἀλλ' ὄχι μέγα· οἱ παριστάνοντες ὁμῶς τὰ Ἑλληνικὰ δράματα φαίνονται πρωτόπειροι οἱ πλείστοι, καὶ οὐδεμία σχεδὸν γίνεται ἐκ μέρους τῶν πολιτῶν φροντίς πρὸς ἐμφύχωσιν καὶ προαγωγὴν αὐτῶν, ἐνῶ ἔπρεπε τὸ ἐναντίον.

Ἀπῆλθον καὶ δευτερον εἰς τὸ περισπούδαστον Πανεπιστήμιον. Οἱ φοιτηταὶ αὐτοῦ, πλὴν τῶν ἀκρατῶν, συμποσοῦνται, νομίζω, περὶ τοὺς τριακοσίους. Εἰς ὅλας τὰς τάξεις ἴδον τοὺς ὁμογενεῖς καθηγητὰς πλήρεις ζήλου καὶ φιλογενείας, καὶ ὅλους τοὺς φοιτητὰς προσεκτικὸς καὶ ἐνθουσιῶντας πρὸς τὴν παιδείαν· παρευρέθην εἰς τὸ μάθημα τοῦ τῆς φιλολογίας καθηγητοῦ Κυρίου Ἀσωπίου. Ἡ αἴθουσα τῆς παραδόσεως ἦτο πλήρης ἀνυπομόνων ἀκρατῶν· σιωπὴ βαθεῖα καὶ ἀτενὴς προσοχὴ ἐβασίλευεν. Ἀνέβη ἐπὶ τῆς ἑδρας ὁ καθηγητῆς, γέρον χυρίεις καὶ γλυκὺς τὴν ἔκφρασιν, διεξῆλθεν ἱστορικὴν ἔποψιν τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν προέταξεν ὡς εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλληνικῆς αὐτοῦ φιλολογίας. Εὐροια λόγου, εὐκολία καὶ χάρις ἐκφράσεως, πλοῦτος ἰδεῶν καὶ βαθεῖα κρίσις καταγοητεύουσι τοὺς ἀκρατὰς αὐτοῦ. Ἐλυπήθη ὅτι δὲν ἤξιώθη ν' ἀκρασθῶ καὶ τοῦ τῆς φιλοσοφίας καὶ ῥητορικῆς καθηγητοῦ, τοῦ σοφοῦ καὶ ἐναρέτου Κυρίου Βάμβα, τοῦ σεβαστοῦ μοι διδασκάλου, δικκόφαντος τὰς παραδόσεις, ἐπειδὴ ἔμελλε νὰ μεταβῆ τότε εἰς Ναύπλιον, ἵνα ἐκφωνήσῃ τοῦ ἀοιδίου Δ. Ὑψηλάντου τὸν ἐπιτάφιον. Ἡκράσθη δὲ τοῦ ἐτέρου καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας Κυρίου Φιλίππου Ἰωάννου. Μ' ὅλον

ὅτι ἡ Γερμανικὴ φιλοσοφία εἶναι τελειότερα τῶν ἄλλων, οὐσης ὅμως ἢ τῆς δυσκολωτέρας διὰ τὸ ὕψος καὶ τὴν ἔκτασιν, οἱ πλείονες προτιμῶσι τὴν Γαλλικὴν. Ἄλλ' ἡ ἀρίστη τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ μέθοδος, καὶ ὁ ζήλος καὶ ἡ πολυμαθεῖα αὐτοῦ, καθιστῶσιν αὐτὴν τερπνὴν καὶ εὐληπτον τοῖς πᾶσιν.

Ναὸς Αἰόλου.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐπεσκέφθη τὸ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς τοῦ Αἰόλου ὁδοῦ ἀρχαῖον οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον πιστεύεται ὅτι ἦτο ναὸς Αἰόλου. Ἡ οἰκοδομὴ εἶναι ἅπασα ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, κειμένη περὶ τοὺς πρόποδας τῆς ἀκροπόλεως πρὸς βορρῶν, ὀκτάγωνος, πολυμετρίου μεγέθους, μόλις 25 ποδῶν τὴν διάμετρον, δύο εἰσόδους πρὸς βορρῶν ἔχουσα. Σώζεται δὲ αὐτῆς ὁ σηκὸς ἢ λείψανα τοῦ προστυλίου, ἀλλ' ἡ ὀροφὴ εἶναι νέα. Ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐκάστης πλευρᾶς ἐξωθεν σώζονται ἀνάγλυφα τῶν ὀκτῶ κυριωτέρων ἀνέμων, ἔργα ὄχι μεγάλης καλλιτεχνίας, ὡς εἰκάζεται, ἢ ὀπισθεν μὲν τοῦ ναοῦ τούτου φαίνεται κυκλοτερῆς μαρμάρινος δεξαμενὴ, ὀπισθεν δὲ αὐτῆς στοαὶ δύο συνεχεῖς, καὶ αὐταὶ ἐκ μαρμάρου· ταῦτα συνίστων τὴν μεγάλην κλεψύδραν, ἢ ὠρολόγιον Ἀνδρονίκου τοῦ Κυρρῆστου. Αἱ στοαὶ εἶναι λείψανα τοῦ ὑδραγωγείου, ἐντὸς δὲ τῆς δεξαμενῆς πίπτον τὸ ὕδωρ εἰς τὸν χρόνον. Τὸ οἰκοδόμημα ταῦτο, λέγουσι τινὲς, ὅτι δὲν ἦτον, εἰμὴ ἀνεμοδείκτης ἀλλ' οὐχὶ ναὸς Αἰόλου· τὸ ἀνυπόστατον ὅμως τῆς γνώμης ταύτης καταφαίνεται ἐκ τῆς

θέσεως, ἥτις χθαμαλὴ οὖσα, καὶ ὑπὸ τῆς ἀκροπόλεως καὶ τῶν οἰκοδομῶν κατασκιαζομένη, δὲν ἦτο βεβαίως ἀρμυρία δι' ἀνεμοδείκτην, εἰς τόπον μάλιστα, ὅπου ὑπάρχουσι τοσαῦτα ἄλλα ὑψώματα, προσφορῶτατα εἰς τοιοῦτον ἔργον. Ἐπὶ τέλους δὲ ὁ ναὸς οὗτος δὲν παρουσιάζει τι θαυμαστὸν, καθόσον δύναμαι νὰ κρίνω. Ἴσως ἡ τύρβη τοῦ πέριξ αὐτοῦ πλήθους ἀφαιροῦσα τὴν σιωπὴν καὶ τὴν ἐρημίαν, συναφαιρῆ καὶ τὴν κατανοητικὴν καὶ σοβαρὰν ἐντύπωσιν, ὁποῖαν διεγείρουσιν εἰς τὸν θεατὴν τᾶλλα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα μακρὰν τῶν ἀνθρώπων ἡρεμοῦντα.

Ἴλισσός, Στάδιον, Καλλιρρόη, Λύκειον.

Μετὰ μεσημβρίαν ἐπεσκέφθη τὸν περιώνυμον Ἴλισσόν, ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ὁποίου περιεπάτησαν σπουδαιολογοῦντες οἱ μεγάλοι τῆς ἀρχαιότητος ἄνδρες. Ἐρῶεεν οὗτος ἐκτὸς τῆς πόλεως κατὰ τὸ ἀνατολικονότειον· ἀλλ', ὡς πάντα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐξέλιπον, ἐξέλιπον ἐπίσης καὶ τοῦ Ἴλισσοῦ τὰ ὕδατα· μόλις διακρίνεται ἡ κοιτὶς αὐτοῦ, καὶ ἐνιαχοῦ ἀπαντᾶται θολερώτατον ὕδωρ. Ἡ ξηρότης καὶ τὸ ἐσκαμμένον τῆς κοιτῆς διακρίνουσι τὸ νησίδιον, ὅπερ ἐσηματίεζε διὰ τοῦ ρεύματος, ἵνα ἀσφαλίζῃ τὸν ἐπ' αὐτοῦ ναὸν τῆς Δήμητρος, ὅθεν ἐξήρχετο ἡ πομπὴ τῶν μικρῶν Ἐλευσινίων. Σώζονται ἐτι λείψανα τῆς γεφύρας, ἐπὶ τῆς ὁποίας διήρχοντο οἱ πορευόμενοι εἰς τὸ στάδιον. Τοῦτο δὲ κεῖται πρὸς

ἀνατολὰς τοῦ Ἰλισσοῦ εἶναι ἕκτασις τε-
 τράπλευρος ἐπιμήκης· τὸ πρὸς τὸν Ἰλι-
 σὸν μέρος εἶναι ἀνοικτὸν, κατὰ δὲ τὰς ἄλλας
 τρεῖς πλευρὰς ὑψοῦται γῆ ἐν εἴδει ἀμφι-
 θεάτρου. Ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τούτων ὑ-
 πῆρχον βαθμίδες, ὅπου ἐκάθηντο οἱ θεαταί,
 σήμερον ὁμως χλόη καλύπτει τὰ πάντα. Εἰς
 τὸ ἄκρον τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ σταδίου
 φαίνεται ὀπή, διήκουσα μέχρι τοῦ ὀπισθίου
 ἀνοίγματος· διαυτῆς λέγεται, ὅτι ὑπεξέφευ-
 γον οἱ ἠττώμενοι εἰς τὸ στάδιον. Ἡ ὀπή
 αὕτη δὲν φαίνεται τεχνητὴ, μ' ὅλον ὅτι τὸ
 ἐμβαδὸν αὐτῆς παρουσιάζει τεχνητὴν ὁμα-
 λότητα. Γνώμη εἶναι ὅτι αὕτη ἦτο σπή-
 λαιον, ἐν ᾧ ἐφυλάσσοντο τὰ θηρία, ὅτε ἐ-
 πί Ῥωμαίων ἐγίνοντο ἐν αὐτῷ θηριομα-
 χίαι. Ἐπὶ τῆς νοτείου πλευρᾶς τοῦ Ἰ-
 λισσοῦ ἦτο τὸ Δύκειον, οὐδὲν ἀπολιπὸν
 ἶχνος. Ἐπὶ τῆς ἰδίας πλευρᾶς, ἀπέναντι
 σχεδὸν τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἔρ-
 ρεεν ἡ μόνη τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν πηγὴ
 Καλλιφόρη, ἣ ἐννεάχρονος, ὑπὸ Πεισιστρά-
 του κοσμηθεῖσα, κατὰ τὸν Πausανίαν, ἐν-
 θα ἐδροσίετο ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Διογένης·
 σήμερον ὁμως εἶναι ξηρὰ καὶ αὐτῇ ὁ χρό-
 νος μόλις ἐσεβάσθη ἶχνη τινὰ τῶν κρου-
 ῶν αὐτῆς.

Ναὸς Ὀλυμπίου Διός.

Ἄψις Ἀδριανοῦ.

Ἀπὸ τοῦ Ἰλισσοῦ πρὸς βορρῆν βεδί-
 ζοντες εἰς τὴν πόλιν, εὐρέθημεν ἔμπροσθεν
 δεκαεξὶ ὑψηλῶν καὶ ὀγκωδῶν κιόνων, λεί-
 ψανα τοῦ πρὸ 2020 περίπου ἐτῶν ἀνεγερ-
 βέντος μεγίστου καὶ ὠραιοτάτου ναοῦ τοῦ

Ὀλυμπίου Διός· ὁποῖον θάμβος καταλαμ-
 βάνει τὸν θεατὴν ἀτενίζοντα εἰς τὰ κατα-
 πληκτικὰ ταῦτα λείψανα! καὶ πόσον τὸ
 θάμβος αὐξάνει, ὅταν ἐνθυμηθῇ, ὅτι 128
 τοιοῦτοι γίγαντες, ἧ ἄπειρον πλῆθος ἀγαλ-
 μάτων περιστοιχίζον τὸν ναὸν τοῦτον!
 Σώζονται ἔτι οἱ ἐκ μεγάλων τετραγώνων
 λίθων τοίχοι, οἱ πρὸς ἐπιπέδωσιν τοῦ ἐδά-
 φους οἰκοδομηθέντες. Καὶ ὁ χρόνος καὶ ἡ
 βρβαρότης καὶ ἡ βία τῶν δυνατῶν συνήρ-
 γησαν εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ ναοῦ τού-
 του· ὁ Σύλλας μετεβίβασε πολλοὺς τῶν
 κιόνων αὐτοῦ εἰς τὸ ἐν Ῥώμῃ Καπιτώ-
 λιον, οἱ Τυῦρκοι μετέβαλον εἰς ἄσβεστον
 τὰ ὠρχία αὐτοῦ μάρμαρα· ἐπὶ δὲ τῶν
 λειψάνων τούτων φαίνονται τὰ ἶχνη τῶν
 σφαιρῶν, δι' ὧν κατεπολέμησαν αὐτόν. Βο-
 ρειότερον φαίνεται ἡ ἄψις, ἣ πύλη Ἀδρια-
 νοῦ, μαρμαρίνη, πολυτελὴς καταφαινομέ-
 νη ἐκ τῶν λειψάνων, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μεγα-
 λοφυίας ἔργον. Ἐπὶ τῶν μετώπων τῆς
 πύλης σώζονται ἐπιγραφαί, ἀλλὰ δὲν ἠ-
 δυνήθην ἢ ἀναγνῶσω αὐτὰς διὰ τὸ ὕψος.

Θησεῖον.

Ἐξῶθεν τῆς πόλεως πρὸς τὸ δυτικὸν μέ-
 ρος ἴσταται ὁ ναὸς τοῦ Θησεῦς. Πρὶν εἰ-
 σέλθη τις εἰς αὐτὸν εὐρίσκει πρὸ τῆς εἰσόδου
 πολλὰς μαρμαρίνας ἑδρας καὶ νίκης ἀγαλ-
 μα εὐμέγεθες ἠκρωτηριασμένον, μετακομι-
 σθέντα ἀλλαχῆθεν εἰς τὸ μέρος αὐτό. Ὁ Ναὸς
 οὗτος, ἡ τελειότερα ἴσως τῶν διασωθειῶν
 ἀρχαίων οἰκοδομῶν, περιστοιχίζεται ὑπὸ
 τριάκοντα δύο κιόνων. Ἐπὶ τῶν μετωπῶν
 καὶ τοῦ ἀετώματος, φαίνονται ἀνάγλυφα

δυσδιάκριτα εἰς τὸν κάτωθεν ἱζάμενον θαλάσσην, ἢ δὲ στέγη τοῦ σπηκοῦ, θολωτῆ οὖσα, εἶναι εὐτελὲς ἔργον τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐντὸς τοῦ σπηκοῦ εὐρίσκονται τὰ πλείοτερα τῶν εὐρεθέντων ἀγαμάτων, ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων ἀρχαιοτήτων. Εἰσερχόμενος τις καταλαμβάνεται ἀπὸ βαθύ σέβας, ἢ φοβεῖται νὰ ὁμιλήσῃ δυνατὰ μύρια κεφαλαὶ ὠχραὶ περικυκλοῦσιν αὐτόν. Τί πρῶτον καὶ τί δεύτερον νὰ θαυμάσῃ τις ἐκ τῶν περιεχομένων ἐντὸς τοῦ ναοῦ τούτου; Τὸ δὲ πρὸ πάντων διεγείρον τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν ἐκπλήξιν εἶναι τὸ νεωστὶ ἐκ Μαραθῶνος κομισθὲν μαρμάρινον ἀγαλμα, ἔργον Αἰγυπτιακῆς σχολῆς, εἰκονίζον νεανίαν ἀγένειον μὲ φυσιογνωμίαν ζωπρᾶν καὶ ὄργανον ψυχῆς ἐκφράζουσιν ἴσταται δὲ ὄρθιος ἔχων τὸν μὲν ἕτερον τῶν ποδῶν προβεβλημένον, τὰς δὲ χεῖρας ἐκτεταμένας παρὰ ταῖς πλευραῖς καὶ σφίγγοντα κυλινδρῖσκους μικροῦς· εἶναι δὲ καὶ τὸ μόνον αὐτῷ ἀκέραιον ἀγαλμα· μικρὰ μόνη βλάβη τοῦ ἄκρου τῆς μῖδος καὶ ἡ ὠχρότης προδίδουσι τὴν ἀρχαιότητα αὐτοῦ. Ὁ Ναὸς τοῦ Θεσέως οὗτος ἐκτίσθη 470 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, λέγεται Δωρίου ἀρχιτεκτονικῆς, ὄλος ἐκ Πε.τελικῷ λίθου.

Ἀκρόπολις.

Ἡ Ἀκρόπολις εἶναι λόφος βραχῶδης πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τῶν νέων Ἀθηνῶν, ἐν τῇ μέσῳ δὲ τῶν ἀρχαίων κειμένη. Τὰ πρὸς βορρᾶν τείχη αὐτῆς ὀνομάζονται Πελασγικά, τῶν ὁποίων μέγα μέρος εἶναι ἠχοδομημένον ἐκ κυκλικῶν μαρμάρων, λει-

ψάνων, ὡς λέγουσι, τοῦ ὑπὸ Ξέρξου πυρολυθέντος ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ὑπὸ τοῦ Παρθενῶνος ἀντικτασθέντος ἔπειτα. Εἰς τὴν βάσιν τῶν τειχῶν τούτων ἔξωθεν φαίνεται σπήλαιον ἀβαθές, τὸ ἐπὶ τῶν Μηδικῶν σπήλαιον τοῦ Πανὸς κληθὲν, ἀρχαιότερον ἀνῆκον εἰς μίαν τῶν θυγατέρων τοῦ Κέκροπος. Πρὸς τὸ μέρος τοῦτο παρὰ τῇ εἰσόδῳ ὑπάρχουσι νεώτερα ἄλλα τείχη, ἐν εἶδει ἐπάλλεων. Τὸ δὲ πρὸς νότον τείχος ὀνομάζεται Κιμώνειον, ὡς ὑπὸ Κίμωνος ἐποικοδομηθέν. Εἰσῆλθομεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἀπὸ τοῦ δυτικοῦ μέρους, ἀλλ' ἡ εἴσοδος αὐτῆ δὲν εἶναι κυρίως τῆς Ἀκροπόλεως, ἀλλὰ τῶν μεταγενεστέρων προτειχισμάτων· ἐνδοθεν δὲ εἶναι τὰ Προπύλαια, ἡ ἀρχαία αὐτῆς εἴσοδος.

Προπύλαια.

Τὰ Προπύλαια ὑπὸ Περικλέους οἰκοδομηθέντα ἦσαν ἡ μόνη τῆς Ἀκροπόλεως εἴσοδος, πρὸς δύσιν βλέποντα, καὶ τῶν Ἀθηνῶν τὴν λαμπρότητα εἰς τοὺς ἀνερχόμενους προαγγέλλοντα. Ἦσαν δὲ ταῦτα οἰκοδομητὰ ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, σχῆμα ἔχουσα Περσικῆς σκηνῆς, ἥτο δὲ μεγάλη αἶθουσα μαρμάρινον ἐπίσης ἔχουσα τὴν ὀροφήν, τὰ τείχη καὶ τὸ ἔδαφος, ἀνὰ εἴς δὲ μεγάλους Ἴωνικοὺς κίονας ἐπὶ τῆς εἰσόδου καὶ κατὰ μέτωπον. Ἐπὶ τὴν αἶθουσαν ταύτην ἦγε μαρμαρίνη κλίμαξ, πεντάπυλον δὲ μεσότειχον περαιούν αὐτὴν εἰσῆγεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἐκ δεξιῶν τῶν Προπυλαίων ὑπῆρχε πτέρυξ, ἔνθα ἴσταντο οἱ πυλωροὶ, κατέχοντες τὴν θέσιν ταύτην διὰ νὰ κτυπῶσι

τὰ γυμνά τῶν τυγόν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν διὰ τῶν Προπυλαίων εἰσβαλλόντων πολεμίων. Παρὰ δὲ τὴν θέσιν ταύτην ὑψούτο ναῖσκος τῆς Ἀπτέρου Νίκης μαρμαρίνος. Ἀριστερόθεν δ' ὑπῆρχε δωμάτιον περιέχον ζωγραφίς περιφήμων τεχνιτῶν. Ὅλοι αὐταὶ αἱ θέσεις ἦσαν τὸ πάλαι πλήρεις ἀγαμάτων, τὰ ὅποια περιγράφει ἐν μέρει ὁ Πausανίας, ἰδίως δὲ ὑπῆρχεν αὐτοῖσι κολοσσαῖον ἀγαλμα τοῦ Προπυλαίου Ἑρμοῦ ἔξω δύο τῶν υἱῶν Ξενοφῶντος, ἅτινα εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους ἀφιερῶθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους Ἀγρίππαν καὶ Αὐγουστον (Paus. Ἀττ. ΙΧΧΙΙ). Τὴν σήμερον σώζονται τὰ τῶν Προπυλαίων τείχη, τὸ Πεντάπυλον, πολλὰ τῶν στηλῶν ἠκρωτηριασμένοι, μέρος τῆς κλίμακος, τὰ τείχη τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τελευταῖον ἀνευρεθέντα καὶ ὑψωθέντα, τὰ τείχη τῆς Πινακοθήκης, ἧς εἶναι πλήρης τεμαχιῶν, ἀγαμάτων καὶ πλακῶν μετὰ ἐπιγραφῶν, ἔχοντων τῶν πάντων λεπτότητα τέχνης ἀμίμητον. Πύργος δὲ, ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἀνεγερθεὶς, παράκειται τῇ Πινακοθήκῃ. Ἡ δ' ὄρασιότης καὶ ἡ τέχνη τῆς οἰκοδομῆς ταύτης ἐκπλήττουσι καὶ τὸν πλέον ἀπειρόκαλον.

Παρθενῶν.

Ἐκ τῶν Προπυλαίων ἦγεν εἰς τὸν Παρθενῶνα εὐθεῖα ὁδὸς πρὸς τὰ δεξιὰ μικρὸν ἐκκλίνουσα, ἐκατέρωθεν κεκοσμημένη δι' ἀγαμάτων κατὰ στίχον ἰσταμένων. Ὁ ναὸς οὗτος, ἔχων τὸ πρόσωπον πρὸς ἀνατολὰς, ὠκοδομήθη ἐπὶ Περικλέους, ἐπιστα-

τοῦντος τοῦ Φειδίου. Ἐχει μῆκος 220 περιπόου ποδῶν καὶ 100 πλάτος, περιστειχίζετο δὲ ὑπὸ 46 ὑψηλῶν κιόνων, ὃ δὲ σηκὸς αὐτοῦ διηρεῖτο εἰς δύο χωρίσματα, τὸ ἔμπροσθεν, ἐκατόμπεδον καλούμενον, ὑπαίθρου, ἐν ᾧ ἴστατο τὸ περίφημον ἔλεφαντόχρυσον ἀγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τὸ ὄπισθεν, ὀπισθόδομος καλούμενον, ἐν ᾧ περιεκλείοντο δημόσιοι καὶ ἰδιωτῶν θησαυροί. Κατὰ τὰς μετώπας, τὸ ἀέτωμα καὶ τὴν ζωφόρον ὑπῆρχον ἀνάγλυφα ἑξαισίου φιλοπονίας, ἔργα Φειδίου τὰ πλεῖστα, παριστάνοντα Παναθηναϊκὴν πομπήν, ἰδίως δὲ τὰ ἐπὶ τῶν ἀετωμάτων « πάντα εἰς τὴν Ἀθηνᾶς ἔχει γένεσιν, τὰ δὲ ὄπισθεν ἡ Ποσειδῶνος πρὸς Ἀθηνᾶν ἐστὶν ἔρις ὑπὲρ γῆς » (Paus. Ἀττ. ΙΧΧΙV). Ὁ Παρθενῶν ἦτο ἡ λαμπροτέρα καὶ ἐπιφανεστέρα τῆς Ἑλλάδος οἰκοδομῆς, ὡς καὶ ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων δύναται τις νὰ συμπεράνη ἔτι καὶ σήμερον. Σώζονται δὲ οἱ πλείότεροι τῶν κιόνων αὐτοῦ, ἅπαντες ὁμως βεβλαμμένοι καὶ μέρος τῶν τειχῶν τοῦ σηκοῦ, μέρος τῆς ζωφόρου, τῶν ἀετωμάτων καὶ τινὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀναγλύφων. Τοῦ Παρθενῶνος τὴν καταστροφὴν, οὐ μόνον ἡ βαρβαρότης τῶν Τούρκων καὶ αἱ πολιορκίαι κατειργάσαντο, ἀλλὰ καὶ ἡ βέβηλος χεὶρ τοῦ περιβοήτου Ἑλγίνου, ὅστις ἐπέφερεν τὰς μεγαλητέρας πληγὰς, διότι ἀφῆρσε τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἀναγλύφων, καὶ ἵνα ἀφαιρέσῃ ταῦτα συνέτριβε καὶ ἐκρήμνιζε τὴν οἰκοδομήν, προθέμενος νὰ ἐξουσιάσῃ τὰ συλήματα ταῦτα μετὰ τὴν καταστροφὴν ἔξω τοῦ ναοῦ. Λεῖψαγα δὲ τουρκικοῦ μιναρῆ, δι' οὗ ἀνα-

βαίνει τις ἐπὶ τῶν ἀετωμάτων, δηλοῦσιν ὅτι πρὸ μικροῦ ἦτο τουρκικὸν τέμενος.

Ἐρεχθεῖον.

Πρὸς βορρᾶν τοῦ Παρθενῶνος εὐρίσκεται ὁ ναὸς Ἐρεχθέως καὶ Πολιάδος Ἀθηνᾶς, μαρμάρινος καὶ αὐτὴ οἰκοδομή, ἐν ᾗ πάλαι ὑπῆρχε κολοσσαῖον τῆς Ἀθηνᾶς ἀγάλμα ἀπὸ τοῦ Σουνίου διακρινόμενον, ἡ ἱερά ἐλαία, τὸ φρέαρ τοῦ Ποσειδῶνος καὶ ὑπόγειον, ἐν ᾧ ὑπῆρχον οἱ τάφοι Κέκροπος καὶ Ἐρεχθέως. Ἐκατέρωθεν τοῦ ναοῦ τούτου ὑπῆρχον δύο στοαί, ἐξ ὧν ἡ πρὸς νότον ὑπεστηρίζετο ἀπὸ ἐξ Καρυάτιδας. (α) Τοῦ ναοῦ τούτου σώζεται ἐπίσης μέγα μέρος. ὁ σηκός, αἱ στοαί, οἱ ἡμικίονες καὶ

(α) Καρυάτιδες, λέξις τεχνικὴ σημαίνουσα στήλας ἐν γυναικείῳ σχήματι, ὁποίας μετεχειρίζοντο ἐνίοτε οἱ Ἕλληνες εἰς δημοσίους οἰκοδομάς. Ὁ Βιτρούβιος γράφει τὴν λέξιν διὰ τοῦ I, καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδὼν τὴν εὐρεσιν αὐτῶν, λέγει ὅτι, ἐπειδὴ οἱ Κάρες εἶχον ἐνωθῆ μετὰ τῶν Περσῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, οὗτοι πρὸς καταφρόνησιν καὶ ἐκδίκησιν παρέστησαν τ.ς γυναικῆς αὐτῶν ὑποδασταζούσας βαρέα οἰκοδομήματα. Ὁ λόγος οὗτος φαίνεται βεβιασμένος, οὐδὲ δόγματι γ' ἀποδειχθῆ ἱστορικῶς. Ἄν ὑποθέσωμεν ὀρθὴν κατ' αὐτὸν τὴν γραφὴν τῆς λέξεως, ἴσως οἱ Ἕλληνες, ἐπειδὴ ἐλάβανον δούλους ἐκ Καρίας, ἐνόμισαν οὕτω τὰς δουλικὰς ἔργον ἐκπληρούσας ταύτας εἰκόνας. Ἐπῆρχεν ὁμοίως καὶ πόλις Κάρφαι τῆς Λακεδαίμονος, τῆς ὁποίας αἱ γυναῖκες ἐλέγοντο Καρυάτιδες. πιθανώτερον λοιπὸν ἐκ ταύτης γὰρ ἐλάβον τὴν ὀνομασίαν αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος εἶναι, ὡς ἰσχυρῶν τιγῶν καὶ ἀνδρῶδων οὐσῶν τῶν ἐκεῖ γυναικῶν, ἢ δι' ἄλλον λόγον εἰς ἡμᾶς ἄγνωστον. Ἐκ νεωτέρων ὁμοίως εἰς Αἴγυπτον, ἀνακαλύψεων ἀπεδείχθη, ὅτι τοιαύτας στήλας μετεχειρίζοντο καὶ οἱ Αἰγύπτιοι, παρὰ τῶν ὁποίων πιθανῶς ἐλάβον αὐτὰς καὶ οἱ Ἕλληνες.

πολλοὶ τῶν κίωνων. Τὰς ἔλλειπούσας δύο Καρυάτιδας ἀντικαθιστῶσι δι' ἐτέρων νέων, πρὸ τριῶν ἐτῶν κατασκευαζομένων ὑπό τινος Ῥωμαίου τεχνίτου, ὅστις πληρῶνεται ἀδρῶς χωρὶς νὰ κατορθώσῃ σχεδὸν τίποτε, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀκομψα καὶ χυδροειδῆ, οὐδὲ ἰδεῶν παρέχουσι τῆς τῶν ἀρχαίων λεπτοφυίας.

Ἄλλ' ὁ Παρθενῶν, καθὼς ἔχ τὸ Θησεῖον καὶ οἱ ἄλλοι Ἑλληνικοὶ ναοὶ, εἶναι βέβαια μικραὶ ὡς πρὸς τὰς σημερινὰς καὶ τὰς τοῦ Μεσαιῶνος οἰκοδομάς, πλὴν μεγαλητέρα εὐρυχωρία δὲν ἦτον ἀναγκαῖα εἰς τοὺς Ἑλληνικοὺς ναοὺς, οἵτινες ὠκοδομοῦντο μόνον διὰ κατοικίαν τοῦ ἀγάλματος, ὡς ἔχ τὸ ὄνομα ναὸς (α) ἐμφαίνει. Οἱ δὲ βωμοὶ ὑπῆρχον ἐκτὸς τοῦ ναοῦ· ἐκτὸς ἐγίνοντο αἱ θυσίαι, αἱ προσευχαὶ καὶ πᾶσα θρησκευτικὴ τελετή.

Ἡ Ἀκρόπολις εἶναι πλήρης λίθων ἀρχαίων, ἐπιγραφῶν, τεμαχίων ἀγαλμάτων ἔχ ἀναγλύφων, διατηρουμένων μὲ ἱκανὴν προφύλαξιν. Ἐντὸς δὲ νέου οἰκίσκου δύναται νὰ ἴδῃ τις πολλὰ εἶδη σκευῶν καὶ ἐπίπλων τῶν ἀρχαίων, ἐκ διαφόρων ὑλῶν κατεσκευασμένων, λάρνακας ὑδρίας, δακρυοδόχους, λύχνους, περικεφαλαίας, ξίφη, ἀκόντια, λέβητας, καὶ ἄλλα πολλὰ, ἅτινα εὐρεθέντα ὑπὸ γῆν εἰς διάφορα τῆς Ἑλλάδος μέρη μετεκομίσθησαν εἰς τὸ μέρος αὐτό. Παρτηρῶν τις τὰ λείψανα ταῦτα τῆς ἀρχαιότητος, ἔχ διανοούμενος, ὅτι πρὸ δύο χιλιάδων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν Ἑλληνίς τις ὑ-

(α) Ἐκ τοῦ γαίαν τὸν Θεὸν ἐν αὐτῷ.

δρεύετο διὰ τῆς ὑδρίας ταύτης, ἄλλη ἐλάμβανε μύρον ἐκ τοῦ μυροδοχείου τούτου, στρατιώτης ἐφόρει τὴν περικεφαλίαν ταύτην ἢ εἰς ἄλλου τὸν μῆρον ἐκρέματο τὸ ξίφος ἐκεῖνο, κυριεύεται ὑπὸ τινος ἡδονικοῦ ἀνεκφράστου αἰσθήματος, τὸ ὁποῖον γοητεύει τὴν ψυχὴν, καὶ συνδέει πάντα ἕλληνα μὲ τούς προγόνους αὐτοῦ. Ὄταν δὲ πρὸ ποδῶν παρατηρῆ τὰς σιδηρᾶς σφαίρας, αἱ τινες κατέστρεψαν τὰς θαυμασίας ταύτας οἰκοδομὰς, κυριεύεται ὑπὸ λύπης ἢ ἀγανακτήσεως, ὁποῖαν μόλις δύναται νὰ καθεῖξη.

Ἀπὸ τοῦ νοτείου τῆς Ἀκροπόλεως μέρους φαίνεται ὁ τόπος, ὑπὸ τὸν ὁποῖον εἶναι ἴσως τεθαμμένον τὸ θέατρον τοῦ Βάχχου· τὰ δὲ λείψανα τοῦ ᾠδείου τῆς Ῥεγίλλης, τοῦ ὑπὸ Ἡρώδου ἀνεγερθέντος, εἶναι πρὸς δυσμὰς τοῦ θεάτρου· φαίνονται καὶ τούτου τινὲς τῶν βαθμίδων, καὶ μέρος τοῦ νοτείου τείχους.

Ἄρειος Πάγος, Πνύξ, Μουσεῖον.

Ἐξερχόμενός τις τῆς Ἀκροπόλεως ἐμπροσθεν αὐτοῦ βλέπει τὸν λόφον τοῦ Ἄρειου Πάγου, οὗ τινος σώζονται αἱ πρὸς ἀνάβασιν βαθμίδες λελατομημέναι ἐντὸς τοῦ βράχου. Νοτιότερον αὐτοῦ τὴν Πνύκα, τῆς ὁποίας σώζεται τὸ βῆμα, ἀπλοῦν ἐπιμηκες ὕψωμα, περικεκυκλωμένον ὑπὸ βαθμίδων λελαξευμένων ἐπὶ τοῦ βράχου, καὶ οἱ πρὸς ἐπιπέδωσιν αὐτῆς χρησιμεύσαντες χθαμαλοὶ τεῖχοι ἐκ μεγάλων τετραγώνων λίθων. Πρὸς τὰ ἀριστερὰ δὲ τῆς Πνυκῆς

τὸν λόφον τοῦ Μουσείου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου φαίνονται λείψανα τοῦ ἐπὶ Τραϊανοῦ οἰκοδομηθέντος μνημείου τοῦ Φιλοπάππου· τούτου δὲ σώζεται τὸ πρὸς ἄρκτον πρόσωπον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, ὁμοιάζον ὑπερμεγέθη κόγχῃν, ἔχουσαν τοὺς δύο ἐκ τῶν τριῶν πασῶν, ἐν οἷς ἦσαν ἀξιόλογα ἀγάλματα· καὶ τῶν ἀγαμάτων δὲ τούτων παρέμειναν δύο τεμάχια εἰς τὰς οἰκείας θέσεις. Ἀποχωριζόμενος δὲ μετὰ λύπης ἢ βραχυθυμίας καὶ τούτων, καταβαίνει τις εἰς τὰς νέας Ἀθήνας, ὅπου ἡ τύρβη καὶ ὁ κοινωρτὸς, τῶν συναλλαττόντων καὶ τῶν ἀμαξῶν ὁ θόρυβος, ἐξυπνοῦσι τὴν εἰς ἐκστάσεις ἀνκρηπαγεῖσαν ψυχὴν αὐτοῦ. Ὅποῖον θέλητρον ἔχει ἡ πλησίον τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαιότητος μελέτη τεθλιμμένης καρδίας! ὁποῖαν δ' ἐνόηλσιν προξενεῖ ὁ θόρυβος τοῦ κόσμου, ὅστις ὑπομιμνήσκει τὴν ἐν αὐτῷ δυστυχίαν αὐτῆς!

Ποικίλη στοὰ, Πύλη ἀγορᾶς, Μνημεῖον Λυσικράτους.

Κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Αἰόλου, κάτωθεν τοῦ ὁμωνύμου ναοῦ, φαίνεται ἀρχαῖος τοῖχος ἐκ τετραγώνων λίθων ὑψηλός· παράλληλος δὲ τούτῳ, πλησίον τοῦ νεοδημήτου στρατωνος, ὑπάρχει τοῖχος ἕτερος ἐκ μαρμάρου λευκοῦ, ἐπερειδόμενος εἰς ἐπτὰ κορινθιακὰς στήλας, αἵτινες ὑπεβάσταζον, φαίνεται, ὀρορῆν· οὔτε ἀνάγλυφα, οὔτ' ἐπιγραφαὶ σώζονται ἐπὶ τῶν μνημείων τούτων. Ὅθεν ἐξ εἰκασίας μόνον διίσχυρίζονται τινὲς, ὅτι

ταῦτα εἶναι τῆς Ποικίλης στοᾶς λείψανα ἄλλοι ὅμως δὲν παραδέχονται τὴν γνώμην ταύτην. Κατὰ τὴν περιγραφὴν τοῦ Πausανίου ἡ Ποικίλη στοᾶ ἦτο οἰκοδομὴ λαμπρᾶ, ἐν ἧ ἦσαν τὰ εἰδοζώτερα τῶν Ἑλληνικῶν κατορθωμάτων εἰκονισμένα. Ἐπειδὴ δὲ οὔτε ἡ θέσις, οὔτε τὸ εἶδος τῆς οἰκοδομῆς περιγράφεται ὑπὸ τοῦ Πausανίου, οὔτ' ἄλλος συγγραφεὺς ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν τούτου, δύσκολον εἶναι νὰ γνωρίσωμεν, ἂν τῶντι τὰ ῥηθέντα λείψανα ἀνήκωσιν εἰς τὴν Ποικίλην στοάν. Ἐπειδὴ οἱ ῥηθέντες κίονες προσεγγίζουσι πολὺ τὸν μαρμαρίνον τοῖχον, δὲν δυνάμεθα εὐλόγως νὰ ἐκλάβωμεν ὅτι ταῦτα εἶναι λείψανα ναοῦ, διότι οἱ τοὺς ναοὺς περιστοιχίζοντες κίονες ἀπεῖχον ἰκανοὺς πόδας τοῦ σηκοῦ. Ἡ δὲ λαμπρότης τῶν λειψάνων ὑποτίθησι λαμπρὰν ἐπίσης καὶ τὴν οἰκοδομὴν, καὶ ἴσως τοῦτο ὑποστηρίζει τὴν γνώμην τῶν βουλομένων ἐνταῦθα τὴν Ποικίλην στοάν. Ἡ γνώμη αὕτη ἤθελεν εἶσθαι ἐτι θασιμωτέρα, ἂν ἀπεδεικνύετο, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἀπειργάζοντο εἰκόνας καὶ ἐπὶ ὑφασμάτων ἢ σανίδων, ἢ ὅτι αἱ ἐν τῇ Ποικίλῃ στοᾷ εἰκόνες ἦσαν ἐπὶ πινάκων κινητῶν γεγραμμένοι. Ἄν δ' ἐκ τῶν φαινομένων χρωμάτων ἐπὶ τινος παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως εὕρισκομένου λίθου, καὶ πιθανῶς ἐκ τοῦ τείχους πεπτωκότος, καὶ ἐπίτινος ἐν τῷ Θησεῖῳ ἀναγλύφου συμπεράνωμεν, ὅτι ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτῶν τῆς σοᾶς ἦσαν γεγραμμένοι αἱ εἰκόνες, ἡ γνώμη αὕτη ἤθελε χρῆζει ἰσχυρῶν πρὸς ἀπόδειξιν λόγων, διότι τὰ ἐπὶ τῶν σωζομένων τοί-

χων φαινόμενα τεχνητὰ χαράγματα ἀφῆρουν τὴν ἀπαιτουμένην ὁμαλότητα τοῦ εἰδώφου, ἐφ' οὗ ἐμελλε νὰ γραφῆ εἰκὼν.

Πλησίον τῶν μνησθέντων κίωνων, ἐντὸς ξυλίου περιφράγματος ὑπάρχουσι πολλὰ ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα ἠκρωτηριασμένα ἢ καὶ ἐντελῆ, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἔργα καλλιτεχνίας τὰ πλεῖστα, πιστὰ ἀπεικονίσματα τῆς φύσεως ἢ πολλῆς σπουδῆς καὶ περιεργείας ἀξία.

Δυσκολεύομαι νὰ ὀρίσω τὴν θέσιν, ἐφ' ἧς εἶναι τὰ σωζόμενα λείψανα τῆς λεγομένης Πύλης Ἀγορᾶς, ἡ νέας Ἀγορᾶς. Ἄν ὅμως ἀπὸ τοῦ κατὰ τοὺς πρόποδας τῆς Ἀκροπόλεως προμνησθέντος σπηλαίου τοῦ Πανὸς βαδίση τις πρὸς βορρᾶν, θέλει ὀλίγον μακρὰν ἀπαντήσῃ τὴν πύλην ταύτην. Τέσσαρες μετρίου μεγέθους, ἀλλὰ περιτεθραυμένοι Δωρικοὶ κίονες, ὑποστηρίζοντες ἐπιστύλιον, ζωφόρον, γείσον καὶ ἀετώματα, ἅπαντα βεβλαμμένα, εἶναι τὰ σωζόμενα τῆς πύλης ταύτης λείψανα. Ἀμφίβολον εἶναι, ἂν καὶ ἄλλα μέρη, στῆλαι ἢ ὀροφαί, ἀφανῆ σήμερον, ἀπῆρτιζον τὴν πύλην ταύτην. Πρὸς ἀνατολὰς, ὀλίγα βήματα μακρὰν ταύτης, ὑψοῦται μικρὰ ἀπλουστάτη μαρμαρίνη στήλη, ἡ παραστάτης, ἐφ' ἧς φαίνονται πολλὰ γράμματα ἀρκετὰ καλῶς ἐσχηματισμένα, καὶ διὰ τοῦτο οὐχὶ τόσο ἀρχαῖα ἐκλαμβανόμενα. Τὰ γράμματα ταῦτα ὑπέθεσαν πολλοὶ, ἐπειδὴ εἰς τὴν ἀρχὴν φαίνεται ἡ λέξις « ἔλαιον », ὅτι ἦσαν τιμολόγιον τῶν ἀρχαίων. Εἰδήμονες ὅμως ἐξετάσαντες ἀκριβέστερον παρετήρησάν, ὅτι εἶναι διάταξις Ῥωμαίου Αὐτοκράτορος,

τοῦ Ἀδριανοῦ. Τὰ εὐχερέστερον ἀναγιγνωσκόμενα ἐκ τῶν γραμμάτων τούτων εἶναι τὰ ἐπὶ κεφαλῆς, ἔχοντα οὕτω Κ. Ν. Θ. ΑΔΡΙΑΝΟΥΟΙ ΤΟΕΛΛΙΟΝ ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΕΣ ΤΟΤΡΙΓΟΝ ΚΑΤΑΦΕΡΕΤΩΣΑΝ . . . . Οὐ μακρὰν τῆς πύλης φαίνονται κατὰ σειρὰν κτισμένα τρία κοῖλα μάρμαρα, μεδιμνοὶ Ῥωμαῖκοὶ πιστευόμενα.

Πλησιέστερον τῆς Ἀκροπόλεως φαίνεται καὶ τὸ ὑπὸ μὲν τῶν χυδαίων λύχνος Διογένοους, ὑπὸ δὲ τῶν εἰδημόνων Μνημεῖον Δυσικράτους καλούμενον οἰκοδομὴ μικρὰ, κυκλική, ἐξάστηλος, τῶντι ἐν εἶδει τουρκικοῦ ὑαλίνοου φανοῦ, ὀλίγον μὲν βεβλαμμένη, ἀλλὰ καὶ μικροῦ λόγου ἴσως ἀξία. Εἶχε στηθὴ τὸ μνημεῖον τοῦτο, ὡς ἔλλα πολλά τοιαῦτα, εἰς ἀνάμνησιν νίκης ἢ ἀριστεύσεως χοροῦ τῆς τοῦ Δυσικράτους φυλῆς, εἰς ἣν αὐτὸς εἶχε χορηγήσει τὴν δαπάνην.

Εἰς τὰς πλείονας τῶν σωζομένων ἀρχαίων οἰκοδομῶν αἱ στῆλαι εἶναι ῥαβδωταὶ καὶ ἐκ πολλῶν κυκλικῶν τεμαχίων συνιστάμεναι εἰς πολλὰς δ' ἐξ αὐτῶν ἡ ῥαφή, ἢ τὸ σημεῖον καθ' ὃ συνέχονται τὰ τεμαχία ταῦτα, μόλις διακρίνεται μετὰ παρέλευσιν τοσοῦτων αἰῶνων καὶ μετὰ τοσαύτας κατ' αὐτῶν βίας. Τὸ δὲ εἶδος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν πλείονων εἶναι Δώριον, ὅπερ θεωρεῖται ὡς τὸ μεγαλοπρεπέστερον ἔνυγενέστερον τῶν ἄλλων διὰ τοῦτο οὐ μόνον οἱ Ἕλληνες προετίμησαν αὐτὸ εἰς τὰς ἐπιστημοτέρας οἰκοδομὰς, καὶ μάλιστα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τούτους μιμούμενοι ἠσπάζαντο πρὸ πάντων τὴν ἀρ-

χιτεκτονικὴν ταύτην. Τοὺς δὲ ναοὺς ἔκτιζον εἰς ὑψηλὰ καὶ παντάχθεν ὁρατὰ μέρη. Ἄν τὴν σήμερον ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ τὸ Θησεῖον φαίνονται εἰς τὸ αὐτὸ, ἢ μικρὸν ὑψηλότερον τῆς πόλεως ἔδαφος, αἰτία εἶναι ὅτι τὸ ἔδαφος τοῦτο ἐπιχύσεις ἀλλεπαλλήλων καταστροφῶν ὑψώσαν ὑπὲρ τὰς δύο ὀργυῖας ἴσως τοῦ παλαιοῦ ἔδαφους, ὡς δύναται πᾶς τις νὰ πληροφορηθῆ παρατηρῶν τὸ ἔδαφος τοῦ Αἰολίου ναοῦ, τὸ ὁποῖον κατὰ τοσοῦτον σχεδὸν εἶναι τοῦ νῦν ἔδαφους κατώτερον.

Οἱ ἀρχαῖοι ναοὶ εἶχον τὸ πρόσωπον ὡς ἐπιπολὴ πρὸς ἀνατολὰς τὴν τοῦ σηκοῦ εἰσοδὸν εἰς μίαν τῶν πλευρῶν, ἀπλῆν καὶ μικράν, θυρίδες δὲν ὑπῆρχον εἰς τοὺς σηκοὺς, ἂν δὲ οὗτοι εἶχον ὄροφην, ἀφίνετο ἀσχεπὲς μικρὸν μέρος, δι' οὗ εἰσῆρχετο τὸ φῶς.

Κηφισσὸς, Ἀκαδημία.

Πρὸς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς πόλεως, εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας περίπου ὥρας, ῥεεὶ ἡ Κηφισσὸς ποταμὸς, μικρὸς μὲν καὶ ἀβαθής, ἀλλὰ διασώζων ἱκανῶς μέχρι σήμερον τὰ ἑαυτοῦ ὕδατα. Ἐπὶ τῶν ὄχθων αὐτοῦ εἶναι οἱ πλείότεροι κῆποι τῶν σημερινῶν Ἀθηναίων· τὸ δὲ μέρος τοῦτο ὀνομάζεται νῦν Σεπόλια. Πλησίον τούτων ὑπάρχει μικρὸν ὑψωμα, ὅπου ὑποθέτουσιν, ὅτι ἦτο ἡ Ἀκαδημία, τόπος τὸ πάλαι κατάφυτος καὶ κατάρβυτος, ὅπου ὁ θεῖος Πλάτων καθίδρυσε τὴν σχολὴν αὐτοῦ· νῦν δὲ ξηρὸς ἔστος ἄδενδρος, οὐδὲν διασώζων ἔχνος τοῦ ἀρχαίου κλέους αὐτοῦ.

Λυκαβητὸς, Ἄγχεσμος, λόφος τῶν Νυμφῶν.

Οὗτοι εἶναι γυμνοὶ καὶ πετρώδεις λόφοι, ἐξ ὧν οἱ δύο πρῶτοι, ὁ εἷς παρὰ τὸν ἄλλον, κεῖνται ὀπισθεν τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ δ' ἕτερος πλησίον τῆς Πνυχός, ὅπου ἤρχισε νὰ οἰκοδομηθῆται ἤδη τὸ Ἀστεροσκοπεῖον ἀναλώμασι τοῦ ἐν Βιέννῃ φιλογενεστάτου Κυρίου Σίνα. Οὐδέν τι τῶν λόφων τούτων ἐπεσκέφθη διότι, ὡς μ' ἐπληροφόρησαν, δὲν ὑπάρχει τι θεῶς ἄξιον ἐπ' αὐτῶν. Οἱ τρεῖς οὗτοι λόφοι ἔτι οἱ ἄλλοι τρεῖς, ὁ τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Μουσείου καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου παρουσιάζουσι φαινόμενον περιέργον ἅπαντες ἐκ σκληρᾶς πέτρας, ἀποτομοὶ καὶ βραχῶδεις ὑψοῦνται ὡς ξένα σώματα ἐν μέσῳ καλλιεργημένης καὶ καταφύτου πεδιάδος, ὡς σκόπελοι ἐν μέσῳ θαλάσσης.

Ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ λόφου τοῦ Μουσείου ὑπάρχουσι δύο μικρὰ σπήλαια, ἢ δωμάτια ἐντὸς τοῦ βράχου καὶ ἔχοντα ἄνωθεν κωνοειδῆ ὀπήν. Ταῦτα ὀνομάζουσι οἱ πολλοὶ φυλακὴν τοῦ Σωκράτους, ἄλλοι δὲ λουτρά· ἀλλὰ μήτε τὸ ἐν μήτε τὸ ἄλλο δύναται τις εὐλόγως νὰ πιστεύσῃ, μηδενὸς ὑπάρχοντος καταπειστικῆς λόγου. Ἐν γένοι δὲ αἱ πλείοτεραι τῶν θέσεων, τῶν ὀπίων τὰ ὀνόματα ἀπαντῶνται εἰς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς, ἀδύνατον εἶναι νὰ γνωρισθῶσι σήμερον. Πολλοὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν μνησθεισῶν, αἵτινες νομίζονται τουλάχιστον ἀποχρώντως ἀποδεδειγμένοι, ἀμφι-

σθητοῦνται, διότι οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων περιέγραψεν αὐτάς, ἢ ἂν περιέγραψεν, ἀπόλεσθησαν αἱ περιγραφαί. Καὶ ὁ Πausanias αὐτὸς, ὅστις περιηγηθεὶς τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν παρακμὴν μὲν τῆς ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς αὐτῆς λαμπρότητος, ἐν ἀκμῇ ὁμῶς τῆς ὑλικῆς, μόλις μνημονεύει τῶν θέσεων τούτων. Ἡ περιγραφικὴ αὐτοῦ ἀκρίβεια περιορίζεται εἰς τὰ κινητὰ, οὕτως εἰπεῖν, ἀντικείμενα, οἷον ἀγάλματα, ἀναθήματα, καὶ τὸ ἱστορικὸν αὐτῶν τῶν δὲ οἰκοδομῶν μόλις ποιεῖται μνείαν, ὀνομάζων μόνον αὐτάς, διὰ νὰ περιγράψῃ τὰ ἐν αὐταῖς.

Μουσεῖον τῆς Φυσικῆς Ἱστορίας.

Ἄρτιστάτον εἶναι τὸ τοσοῦτον εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῆς φυσικῆς ἱστορίας ἀναγκαῖον τοῦτο κατάστημα. Καί τοι δὲ, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν μέσων, πολὺ ἀτελές, εἶναι ὅμως πολὺ περιέργον. Περιέχει ἱκανὰ εἶδη πτηνῶν, ἱκανὰ ἔντομα, θαλάσσια ζῶα καὶ ποτάμια, ὀλίγα τετράποδα, ζωοφυτὰ τε καὶ πολλὰ ὀρυκτῶν εἶδη ἅπαντα ἐντὸς ὑαλίνων θηκῶν μετὰ προσοχῆς φυλαττόμενα καὶ κελῶς διατεταγμένα.

Νοσοκομεῖον.

Τὸ στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον, κείμενον ἐκτὸς τῆς πόλεως πρὸς τὸ ἀνατολικονότειον, φαίνεται ἔξωθεν οἰκοδόμημα ἀρχετὰ λαμπρὸν, καὶ ἀρκετὰ μεγάλῃν ἔχον περιουσίαν. Τὸ δὲ δημοτικὸν εἶναι μὲν καλῶς καὶ καταλλήλως οἰκοδομημένον, καὶ ἱκανῶς εὐρύχωρον, ἀλλὰ φαίνεται εἰσέτι ἀνοργάνι-

στον, ἢ κακῶς διευθυνόμενον, καὶ εἰς πολ-
λὰ τῶν ἀνγκυαίων ἐλλειπὸς δι' ἀχρηματίας.

Νέα Ἀνάκτορα.

Τὰ νέα ἀνάκτορα, ἣ ὁ Βασιλικὸς οἶκος, κτίεται εἰς τὸ τέλος τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἑρμοῦ, εἰς θέσιν ὑψηλὴν καὶ κατάλληλον. Οἰκοδομὴ στερεὰ, μεγάλη, τριώροφος καὶ μεγαλοπρεπής, διάλευκον μαρμάρου κατὰ μέγα μέρος κεκοσμημένη· ἐσωτερικῶς δὲ λαμπρὰ καὶ πολυτελῆ ἔχουσα τὴν διακόσμησιν. Αἱ ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν Βασιλικῶν θαλάμων ζωγραφίαι, ἱκανὸν ἔχουσαι μέγεθος, καὶ παριστάνουσαι τὰς ἀξιολογώτερας μάχας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, τοὺς ἐπισημοτέρους ὀπλαρχηγούς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, εἶναι ἔντεχνοι, καὶ ὠραῖαι καὶ θεὰς ἀξιοί. Ἀλλὰ πολὺ μέρος αὐτοῦ εἶναι εἰσέτι ἀτελές. Ὁ δὲ παρκεῖμενος Βασιλικὸς κήπος, καὶ τοι νεός, φαίνεται ἄριστα διατεθειμένος καὶ καλλιεργημένος.

Ἐκκλησίαι.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ἐκκλησιῶν οὐδεμία εἶναι ἀξία λόγου. Ἡρῆσιον ὅμως νὰ οἰκοδομῆται νῦν εὐρύχωρος δημοτικὸς ναός· Πιθανῶς δ' ἐλπίζεται νὰ μὴ βραδύνη ἐπὶ πολὺ καὶ ἡ παρὰ πᾶσιν ἐπιθυμητὴ ἀνέγερσις τοῦ ἐθνικοῦ ναοῦ τοῦ Σωτήρος, ἅμα ἐξομαλυνθειῶν τῶν νῦν δυσχερῶν περιβάσεων.

Οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ξένων, συμποσοῦνται, ὡς κοινῶς πιστεύεται, περὶ τὰς τριάκοντα χιλιάδας ψυχῶν. Ἀπροσδόκητον δὲ καὶ λυ-

πηρὸν ἅμα συμμοσσησικὸς, ὁ πρόωρος θάνατος τοῦ ἐπισκόπου Σελλασίας, πρῆφην Βρεσθένης Θεοδωρήτου, ἀνδρὸς πολλὰ καθόντος καὶ δικαίως ἀγαπῶτος κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, συνήρρησε νὰ γενῶ μέρτις αὐτόπτης τῶν βιβλίων ἱεροσχευτικῶν αἰσθημάτων τῶν ὁμογενῶν. Πανταχόθεν οἱ κάτοικοι τῆς πρωτεύουσῆς συνέβηρον ἐπὶ δύο ἡμέρας ἵνα ἀσπασθῶσι τὰς χεῖρας τοῦ σεβασμίου τούτου νεκροῦ. Ἡ ἐκφορὰ αὐτοῦ ἐγένετο μεγαλοπρεπής. Ὁ θαυμάσιος Κ. Οἰκονόμος ἐξεφώνησεν ἀπὸ μνήμης ἐπιτάφιον λόγον, ἀξίον τοῦ μακαρίτου καὶ τῆς φήμης τοῦ ῥήτορος. Ὁ ἄλλοτε διεγείρας τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἐνθουσιασμὸν τῶν Ἑλλήνων, γέρον ἤδη καὶ κεκμηκὼς, ἦλθεν, ὡς φαίνεται, εἰς Ἑλλάδα ἵνα χλαύσῃ τοὺς ἥρωας αὐτῆς καταβαίνοντας εἰς τὸν τάφον.

Τῶν δὲ μηκέτι ἀνευρεθειῶν ἀρχαιοτήτων ἢ ἀνόρυξις, ἢ τῶν ὑπαρχουσῶν ἢ ἐπισκευῆ εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὴν πρὸ ἐπτὰ ἡδὲ ἑτῶν συστηθεῖσαν Ἀρχαιολογικὴν ἐν Ἀθῆναις ἐταιρίαν, τῆς ὁποίας πρόεδρος εἶναι ὁ νῦν μὲν ἀπόμαχος τοῦ Παρνασσοῦ, ἄλλοτε δὲ τὰ πρῶτα φέρων μεταξὺ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων ποιητῶν, Κύριος Ἰάκωβος Ῥίζος. Τοιαῦται ἐταιρίαι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ἐν Ἀθῆναις, οὐ μικρὸν εἰς τὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους συντείνουσαι. Ἰκανὰ δὲ καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον καλῶς διοργανισμένα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα εὐρίσκονται αὐτόθι καὶ καθ' ἑκάστην προβαίνουσι ἐπὶ τὸ κρεῖττον χάρις εἰς τὸν ζῆλον τῶν ἀπανταχοῦ φιλομούσων ὁμογενῶν.

Ἐγγραφὸν ἐν Ἀθῆναις τῆν 29 Ἀπριλίου, 1843.